

Ročník 2003

SBÍRKA ZÁKONŮ

ČESKÁ REPUBLIKA

Částka 34

Rozeslána dne 20. března 2003

Cena Kč 17,10

O B S A H:

84. Nález Ústavního soudu ze dne 19. března 2003 ve věci návrhu na zrušení nařízení vlády č. 567/2002 Sb., kterým se stanoví cenové moratorium nájemného z bytů, a na uložení zákazu vládě České republiky pokračovat v zásazích do oblasti cen nájemného z bytu prostřednictvím vydávání vlastních právních předpisů
-

84

NÁLEZ

Ústavního soudu

Jménem České republiky

Ústavní soud rozhodl dne 19. března 2003 v plénu o návrhu skupiny senátorů na zrušení nařízení vlády č. 567/2002 Sb., kterým se stanoví cenové moratorium nájemného z bytů, a na uložení zákazu vládě České republiky pokračovat v zásazích do oblasti cen nájemného z bytu prostřednictvím vydávání vlastních právních předpisů

takto:

- I. Nařízení vlády č. 567/2002 Sb., kterým se stanoví cenové moratorium nájemného z bytů, se zrušuje dnem vyhlášení nálezu ve Sbírce zákonů.
- II. Návrh, aby vládě České republiky bylo zakázáno pokračovat v zásazích do oblasti cen nájemného z bytů vydáváním vlastních právních předpisů, se odmítá.

Odůvodnění:

I.

Dne 27. ledna 2003 obdržel Ústavní soud návrh skupiny 25 senátorů, vedené Jaroslavem Kuberou, na zrušení nařízení vlády č. 567/2002 Sb., kterým se stanoví cenové moratorium nájemného z bytů, jež bylo schváleno vládou České republiky na jejím zasedání dne 19. 12. 2002 a publikováno ve Sbírce zákonů dne 20. 12. 2002, a návrh na vydání předběžného opatření, na jehož základě by Ústavní soud měl zakázat vládě, aby pokračovala v zásazích do oblasti cen nájemného z bytu prostřednictvím vydávání vlastních právních předpisů.

V úvodu tohoto podání se upozorňuje na to, že původně byla výše nájemného z bytu upravena vyhláškou Ministerstva financí č. 176/1993 Sb., o nájemném z bytu a úhradě za plnění poskytovaná s užíváním bytu, ve znění pozdějších předpisů. Tato vyhláška byla nálezem Ústavního soudu ze dne 21. 6. 2000 sp. zn. Pl. ÚS 3/2000 zrušena, a to dnem 31. 12. 2001, čímž Ústavní soud podle navrhovatelů legislativě poskytl dostatek času k vytvoření nového kvalitního předpisu. Vláda však tuto dobu na přípravu ústavně konformního zákona o nájemném údajně nevyužila, když Poslanecké sněmovně předložila návrh zákona, který nerespektoval ústavní pořádek a citovaný náleze Ústavního soudu a který Poslanecká sněmovna nepřijala. Po dobu zbývajících 9 měsíců vláda návrh zákona dle mínění navrhovatelů nepřipravovala. Následně Ministerstvo financí vydalo cenový výměr č. 01/2002, kterým se vydává seznam zboží s regulovanými cenami; ten nabyl účinnosti dne 1. 1. 2002 a bylo v něm k 31. 12. 2001 nájemné regulováno maximální cenou téměř shodným způsobem, jako ve zrušené vyhlášce č. 176/1993 Sb. Dne 4. 3. 2002 obdržel Ústavní soud návrh Veřejného ochránce práv na zrušení citovaného výměru v části týkající se nájemného a služeb poskytovaných v souvislosti s nájmem a dne 3. 4. 2002 obdobný návrh skupiny senátorů, kteří navíc navrhovali i zrušení ustanovení § 10 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách. Ústavní soud obě věci spojil pod sp. zn. Pl. ÚS 8/02 a nařídil v této věci jednání na 20. 11. 2002. Ministerstvo financí dne 15. 11. 2002 zrušilo napadenou část výměru č. 01/2002 a vydalo výměr č. 06/2002, kterým se mění výměr č. 01/2002, čímž se uvedené ministerstvo, jak navrhovatelé uvádějí, pokusilo bezprecedentním způsobem zamezit ústavnímu přezkumu napadeného právního předpisu. Ústavní soud výměr Ministerstva financí č. 06/2002 zrušil a ve svém rozhodnutí měl konstatovat historicky třetí pokus uplatňování shodné právní úpravy nájemného ze strany státu a z toho vyplývající nerespektování právního názoru Ústavního soudu v rozporu s ustanovením čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“). Předmětný náleze ze dne 20. 11. 2002 sp. zn. Pl. ÚS 8/02 byl publikován dne 18. 12. 2002 ve Sbírce zákonů pod č. 528/2002 Sb. a od okamžiku publikace se toto rozhodnutí mělo stát vykonatelným, tj. dosavadní způsob regulace cen nájemného z bytu pozbyl účinnosti. Za této situace dne 19. 12. 2002 schválila vláda tímto návrhem napadené nařízení, jež zachovává úroveň, kterou Ústavní soud měl opakovaně prohlásit za protiústavní, jestliže údajně zakazuje zvyšování cen nad úroveň platnou ke dni 17. 12. 2002, tedy na den před publikací citovaného nálezu sp. zn. Pl. ÚS 8/02 ve Sbírce zákonů. Dle stěžovatelů se vláda přijetím předmětného nařízení dopustila několikerého porušení ústavních norem a po čtvrté ignoruje závazné rozhodnutí Ústavního soudu.

Pokud jde o konkrétní důvody protiústavnosti napadeného nařízení, navrhovatelé poukazují v první řadě na to, že neodůvodněně zachovává vyšší nájemného z bytu na úrovni, kterou Ústavní soud pokládal ve svém nálezu

č. 528/2002 Sb. za protiústavní s tím, že nepovažoval za žádoucí odložit jeho vykonatelnost a závaznost. Dle návrhovatelů je i pro vládu závazné konstatování neústavnosti právní úpravy nájemného ke dni 17. 12. 2002 z důvodů porušení čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a čl. 4 odst. 3 a 4 a čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále také jen „Listina“). Jinými slovy řečeno, pokud vláda upravuje výši nájemného způsobem odkazujícím na neústavní právní úpravu, je tato pozdější právní úprava rovněž protiústavní. V souvislosti s tím návrhovatelé poukazují na to, že ve smyslu čl. 89 odst. 2 Ústavy nejsou právotvorné orgány státu oprávněny upravovat společenské vztahy v rozporu s nálezem Ústavního soudu, resp. orgány s legislativní pravomocí nejsou oprávněny upravovat společenské vztahy stejným způsobem, který byl v minulosti zrušen Ústavním soudem pro jeho protiústavnost. Toto pravidlo vláda nerespektovala, nerespektovala ani to, že Ústavní soud doporučil zákon jako právní formu pro úpravu nájemného z bytu. Přitom z hlediska uznávaných principů právního státu je stát oprávněn činit pouze to, co je mu svěřeno zákonem. Neoprávněnou a bezdůvodnou regulací nájemného formou nařízení, jež navíc nerespektuje čl. 89 odst. 2 Ústavy, se vláda dopustila i porušení čl. 2 odst. 2 a čl. 4 odst. 2 a 4 Listiny.

Dle názoru návrhovatelů nařízení vlády č. 567/2002 Sb. rovněž není v souladu s ustanovením § 9 odst. 1 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, (dále také jen „zákon o cenách“), podle kterého se musí cenové moratorium vztahovat na ceny týkající se celých skupin daného zboží. Tak tomu v daném případě není, neboť předmněná nařízení znovu neodůvodněně činí rozdíly mezi jednotlivými byty a neoprávněně rozděluje celou množinu nájemných bytů na skupinu bytů s regulovaným nájemným a skupinu bytů, v nichž není nájemné regulováno, přičemž o neústavnosti této skutečnosti již Ústavní soud rozhodl. Kromě toho nařízení vlády řádně nevymezuje okruh adresátů, jak je stanoveno v § 3 odst. 2 zákona o cenách a jak judikoval Ústavní soud ve svém nálezu č. 528/2002 Sb. Nad rámec protiústavních výhrad návrhovatelé dále upozorňují, že napadený právní předpis není způsobilý upravovat společenské vztahy, protože dle § 9 odst. 1 zákona o cenách cenové moratorium představuje časově omezený zákaz zvyšování cen nad dosud platnou úroveň na trhu daného zboží, což znamená, že musí kontinuálně navazovat na dosud platnou úroveň cen. Nařízení vlády nabylo platnosti a účinnosti dne 20. 12. 2002, avšak již od 18. 12. 2002 (tj. ode dne, kdy byl publikován nálezu č. 528/2002 Sb.) neexistuje žádná speciální úprava pro regulaci nájemného z bytu. Dne 20. 12. 2002 nebyla vláda oprávněna zpětně zavádět neplatný a navíc protiústavní právní režim regulace ceny nájemného z bytu prostřednictvím cenového moratoria. Vláda nedodržela zákonem předvídanou podmínku kontinuity upravovaných a regulovaných cen, a tak je právní úprava nejen protiústavní a nezákonná, ale i neúčinná a obsoletní. Vláda dále nepostupovala v souladu s § 1 odst. 6 zákona o cenách, dle kterého lze usměrnit tvorbu cen jen tehdy, pokud je trh ohrožen účinky omezení hospodářské soutěže nebo to vyžaduje mimořádná tržní situace. Ani jedna z těchto podmínek však dodržena nebyla. Jestliže důvodem pro přijetí napadeného právního předpisu byla ochrana nájemců před zvyšováním nájemného z bytů, pak dle názoru návrhovatelů dosavadní právní úprava umožňovala, aby ke zvyšování nájemného z bytů s regulovaným nájemným mohlo docházet pouze po vzájemné dohodě mezi pronajímatelem a nájemcem nebo na základě rozhodnutí soudu. Výše uvedeným postupem vlády došlo k porušení čl. 2 odst. 2 a čl. 4 odst. 2 a 4 Listiny základních práv a svobod.

Závěrem návrhovatelé poukazují na to, že Ústavní soud ve svém nálezu č. 528/2002 Sb. nevyločil možnost užít cenovou regulaci v oblasti nájemného, avšak v takovém případě cena musí odpovídat obecným ustanovením zákona o cenách. V ceně musí být zohledněny zejména náklady užívání a oprav, návratnost vloženého kapitálu, poloha a atraktivita bytu a přiměřený zisk. Z odborných analýz, které si vláda měla nechat vypracovat, údajně vyplývá, že na prostou reprodukci bytového fondu je ročně potřeba vynaložit průměrně 2,7 % z reprodukční pořizovací ceny bytu, zatímco regulované nájemné představuje dle stejných analýz jen cca 1 – 1,3 % reprodukční pořizovací ceny bytu. Přitom např. polský ústavní soud v říjnu 2002 měl rozhodnout o právu pronajímatelů zvýšit nájemné na úroveň 3 % z reprodukční pořizovací ceny bytu. Cenová regulace je dle návrhovatelů opatřením výjimečným a akceptovatelným pouze za přísně omezených podmínek, respektujících strukturu regulované ceny, jež zahrnuje jak oprávněné náklady, tak i přiměřený (obvyklý) zisk, srovnatelný s úrokovou mírou dlouhodobých úvěrů. Nájemné je totiž podle občanského zákoníku úplatou za dočasné přenechání bytu nájemci k užívání s přihlédnutím k hodnotě bytu. Cenová regulace by měla být zakotvena vždy v postavení subsidiárním, tj. pouze pro případ, kdy nedojde k dohodě autonomních smluvních stran, přičemž žádný právní předpis by tuto dohodu neměl znemožňovat. Je proto nepřijatelné, aby jakýkoliv správní orgán připravoval sankce pro subjekty, které v současné době svobodně sjednají nájemné z bytu v souladu s citovaným nálezem Ústavního soudu, tedy v dobré víře, že taková dohoda má přednost před předmětným nařízením.

Na základě výše uvedených skutečností skupina senátorů navrhuje, aby Ústavní soud předmětné nařízení vlády zrušil pro rozpor s čl. 1 a čl. 89 odst. 2 Ústavy, čl. 1, čl. 3, čl. 4 a čl. 11 Listiny a čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě, a to dnem, který určí. Návrhovatelé současně Ústavní soud požádali, aby o jejich návrhu rozhodl jako o věci naléhavé ve smyslu § 39 zákona o Ústavním soudu.

Vzhledem k opakujícím se protiústavním zásahům do oblasti nájemného z bytu ze strany vlády a Minister-

stva financí a z důvodu odvrácení hrozící vážné škody, případně újmy, k zabránění hrozícímu násilnému zásahu nebo z jiného závažného veřejného zájmu dále navrhovatelé žádají, aby Ústavní soud analogicky s ustanovením § 80 a v souladu s ustanovením § 63 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o Ústavním soudu“) za použití příslušných ustanovení zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, vydal předběžné opatření, kterým by vládě zakázal, aby v zásazích do oblasti cen nájemného z bytu prostřednictvím vydávání vlastních právních předpisů pokračovala. Navrhovatelé toto opatření pokládají za jediný způsob ochrany subjektů proti neoprávněným zásahům orgánů výkonné moci a jako jediný způsob vynutitelnosti závaznosti rozhodnutí Ústavního soudu, a to i vůči vládě. V souvislosti s tím navrhovatelé poukázali na ustanovení § 158 trestního zákona, které pojednává o subjektivní odpovědnosti veřejných činitelů.

II.

Vláda ve svém vyjádření k podanému návrhu uvedla, že akceptuje argumentaci navrhovatelů pouze v rozsahu a v kontextu, v jakém odpovídá předchozím dvěma nálezům Ústavního soudu ve věci regulace nájemného. Vláda se však neztotožňuje s názorem uvedeným v nálezu č. 231/2000 Sb., že napadenou vyhláškou nebyl vzat zřetel na destrukci vlastnického práva po únoru 1948, a zdůraznila, že Ústavní soud v obou předchozích nálezech nezpochybnil možnost regulace nájemného, splňuje-li zákonné podmínky, odmítl argumentaci, dle které je regulací nájemného chráněna pouze určitá skupina nájemců, nezpochybnil povinnost pronajímatelů podřídit se určitým omezením, jakož i povinnost nájemců podrobit se zásahu do smluvního vztahu opatřeními státu, a dále Ústavní soud spatřoval zvolenou formu regulace nájemného za neústavní, když podzákonná norma byla užita k regulaci jiných než cenových vztahů.

Pokud jde o jednotlivé argumenty navrhovatelů, vláda sdělila, že napadené nařízení je jinou kategorií regulace, kdy jde o mimořádné a časově omezené opatření, k němuž bylo přistoupeno proto, aby se po zrušení cenového výměru nálezem Ústavního soudu reagovalo na zcela nepřijatelný stav, kdy nájemci budou vystaveni masivnímu tlaku pronajímatelů, aby přistupovali na jakékoliv změny nájemních smluv. Reálnost této hrozby byla potvrzena nejen prohlášením občanských sdružení majitelů domů, vyzývajícím k masivnímu jednostrannému zvyšování nájemného, ale především nesčetnými případy, kdy konkrétní majitelé domů započali vynucovat zvyšování nájemného v řádu stovek procent a občané se obraceli na vládu se žádostí o pomoc. Z hlediska podané ústavní stížnosti pak vláda považuje za relevantní, zda postupovala v souladu se zákonem o cenách. Vyjádřila přitom názor, že nařízení bylo vydáno na základě zmocnění v § 9 zákona o cenách, jenž jí umožňuje zakázat až na dobu 6 měsíců zvyšování cen nad dosud platnou úroveň na trhu daného zboží. Přitom nejde jen o ceny regulované a zákon neupravuje způsob zjištění platné úrovně cen na trhu; vláda zvolila úroveň nájemného z bytů, jež jsou nařízením specifikovány. Vláda dále uvedla, že je dle čl. 67 odst. 1 Ústavy vrcholným orgánem výkonné moci, a nikoliv ústředním orgánem státní správy ve smyslu § 1 odst. 6, resp. odst. 7 zákona o cenách, a proto je oprávněna v mezích § 9 cit. zákona stanovit cenové moratorium, kdy kritériem pro politické rozhodnutí o jeho stanovení je s ohledem na postavení a funkci vlády veřejný zájem. Vláda přitom není vázána důvody regulace cen, avšak musí brát v úvahu zákon o cenách. Podle uvedeného ustanovení je vláda povinna o uplatnění cenového moratoria informovat Parlament, jemuž přísluší posouzení hmotných důvodů uplatnění cenového moratoria, a Ústavnímu soudu nepřisluší v tomto směru věc přezkoumávat. Vláda odmítla i tvrzení navrhovatelů, že k této formě regulace nájemného nemělo dojít cestou podzákonné normy, protože zákon v daném případě vyhlášení cenového moratoria formou nařízení vlády explicitně požaduje a napadené nařízení žádné jiné otázky nebo pojmy neupravuje. Pokud se navrhovatelé domáhají vydání předběžného opatření, takový návrh nemá oporu v zákoně o Ústavním soudu, neboť uvedený zákon v řízení o zrušení zákonů a jiných právních předpisů uplatnění předběžného opatření neumožňuje. Vzhledem k těmto skutečnostem navrhuje vláda, aby Ústavní soud návrh skupiny senátorů zamítl.

III/1.

Napadeným nařízením vlády č. 567/2002 Sb. bylo stanoveno, že nájemné z bytu, které bylo ke dni 17. 12. 2002 regulováno maximální cenou, a nájemné z takového bytu, jehož výstavba, dostavba nebo rekonstrukce byla povolena po 30. 6. 1993 a na jehož financování se podílely veřejné prostředky, nelze po dobu 3 měsíců ode dne nabytí jeho účinnosti zvyšovat. Aniž by v této fázi měl Ústavní soud v úmyslu se pouštět do podrobnějšího právního rozboru, je zřejmé, že předmětem uvedeného právního předpisu je – chápáno v obecném smyslu – regulace nájemného z bytu. Jak již ve svém návrhu senátoři zmiňují, Ústavní soud se přitom regulací nájemného zabýval již ve dvou případech, v nichž rozhodl jednak nálezem ze dne 21. 6. 2000 sp. zn. Pl. ÚS 3/2000 (publ. pod č. 231/2000 Sb.), jímž ke dni 31. 12. 2001 zrušil vyhlášku Ministerstva financí č. 176/1993 Sb., o nájemném z bytu a úhradě za plnění poskytovaná s užíváním bytu, ve znění pozdějších předpisů, jednak nálezem ze dne 20. 11. 2002 sp. zn. Pl. ÚS 8/02 (publ. pod č. 528/2002 Sb.), na jehož základě bylo mj.

rozhodnuto tak, že se zrušuje výměr MF č. 06/2002, kterým se stanoví maximální nájemné z bytu, maximální ceny služeb poskytovaných s užíváním bytu a pravidla pro věcně usměrňované nájemné v bytě a mění výměr MF č. 01/2002. Vzhledem k tomu, že Ústavní soud ve zmíněných případech rozhodoval o stejné materii jako v tomto případě, Ústavní soud se v první řadě zaměřil na to, zda právní názory v těchto dřívějších rozhodnutích obsažené lze (eventuálně do jaké míry) použít při posuzování předmětného návrhu.

Z tohoto důvodu Ústavní soud pokládá za nezbytné ve stručnosti připomenout, jaké důvody ho vedly k vydání shora uvedených rozhodnutí. V nálezu č. 231/2000 Sb. Ústavní soud dospěl k závěru, že ochrana nájemců je součástí našeho právního řádu na základě mezinárodních smluv o lidských právech a základních, svobodách ve smyslu tehdy platného čl. 10 Ústavy, zejména čl. 11 Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech, čl. 16 Evropské sociální charty a čl. 4 Dodatkového protokolu k Chartě; právu nájemců na určitou ochranu, jak vyplývá z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva v případě Mellacher a ostatní proti Rakousku ze dne 19. 12. 1989 (A-168) koresponduje i povinnost pronajímatelů (vlastníků) strpět zavedení regulace, avšak jen za podmínky, že je zde dán rozumný (opodstatněný) vztah proporcionality mezi použitými prostředky a sledovanými cíli. Tento princip byl porušen, neboť při řešení disproporce mezi ochranou nájemníků a ochranou vlastnictví byla vyhláška postavena příliš jednostranně, když nebrala v úvahu proces destrukce vlastnického práva po únoru 1948 v oblasti hospodaření s byty. Daný stav vyžadoval odstranění diskriminace vlastníků bytových domů tak, aby bylo naplněno jejich právo na pokojné užívání majetku ve smyslu čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě, jakož i právo zakotvené v čl. 11 odst. 1 Listiny, což se však nestalo a dotčené kategorii vlastníků jsou nejen upírána některá z podstatných oprávnění tvořících obsah jejich vlastnického práva, ale navíc jsou „vmanévrováni“ do situace, kdy v celé řadě případů jsou nuceni „dotovat“ to, co se Ústavnímu soudu jevílo jako věc celospolečenské povahy a odpovědnosti, tedy jako břemeno, jehož odstranění není v silách jen určité sociální skupiny a jehož závažnost a povaha vyžaduje skutečně odpovědný a vyvážený přístup i ze strany státu a celé společnosti. Dle Ústavního soudu není pochyb o tom, že příslušná kategorie vlastníků je povinna se podřídit určitým omezením při zvyšování nájemného, může se tak stát ovšem za podmínek vyplývajících z čl. 4 odst. 3 a 4 Listiny, čemuž tak není, neboť určité kategorie vlastníků jsou nuceny se podrobit podstatným omezením svého vlastnického práva, zatímco jiné nikoliv, a k tomuto omezení dochází napadenou vyhláškou způsobem, jenž nešetří podstatu vlastnického práva. Závěrem Ústavní soud vyslovil názor, že nemá-li cenová regulace přesáhnout meze ústavnosti, nesmí evidentně snížit cenu tak, aby vzhledem ke všem prokázaným a nutně vynaloženým nákladům eliminovala možnost alespoň jejich návratnosti, neboť v takovém případě by vlastně implikovala popření účelu a všech funkcí vlastnictví.

Ve druhém shora zmíněném nálezu č. 528/2002 Sb. se Ústavní soud zabýval otázkou zákonnosti napadeného výměru MF č. 6/2002 a dospěl k závěru, že Ministerstvo financí nad rámec zákonného zmocnění (zákona č. 526/1990 Sb.) a mimo rozsah své působnosti stanovilo jako účelové východisko řešení problémů v oblasti bytové politiky státu pravidla chování určených subjektů, což je východisko protizákonné, zakládající současně rozpor s čl. 4 odst. 1 a 2 Listiny. V návaznosti na to poukázal na skutečnost, že se jedná o snahu nahradit právní předpis, který byl zrušen nálezem Ústavního soudu č. 231/2000 Sb. Dále pak Ústavní soud uvedl další důvody, proč je třeba považovat předmětný výměr nejen za odporující zákonu, nýbrž i za neústavní. V první řadě měl Ústavní soud za to, že zvolením této cesty regulace bylo zasaženo do pravidel tvorby právních předpisů v právním státě, kdy předmětné „cenové rozhodnutí“ představuje řešení otázek, jejichž úprava by měla být vyhrazena demokraticky legitimovanému zákonodárci, popř. podzákonným právním předpisům v mezích zmocnění daného zákonodárcem. Následně se Ústavní soud zabýval pojmem cenové regulace a dospěl k závěru, že není neústavní, pokud vychází z tržních cen závislých na poloze domů, musí však respektovat „spravedlivou rovnováhu“ mezi imperativy obecného zájmu a ochrany základních práv jednotlivce. V návaznosti na to bylo poukázáno na to, že i když se tzv. osobní užívání bytů, kdy vztahy k bytům byly zpravidla založeny administrativním aktem státu, a nikoliv smlouvou, změnilo na „nájem bytu“, ke skutečné transformaci právní regulace nájemního vztahu, odpovídající soustavě tržního hospodářství, nedošlo. Tuto skutečnost Ústavní soud dokládá rozdíly naší právní úpravy oproti evropskému standardu, zejména pokud jde o dobu trvání smlouvy, rozsah přechodu užívacích práv, výměnu bytů, výpovědní důvody a povinnosti poskytování náhradního bytu. Jde-li o regulaci nájemného, dříve u nás vycházela z tzv. příkazových cen, zatímco v evropských zemích z tržních cen bydlení. Současný pokus o kompromis mezi oběma koncepcemi, vycházející pouze z přizpůsobování nájemného vývoji nákladů a inflaci, a to bez ohledu na vliv trhu, nevyužívá alokační a informační efekt tržních cen, ale vede dle názoru Ústavního soudu k nevyužívání bytového fondu, nespravedlnostem při jeho rozdělování a korupci. Vzájemná souvztažnost cenové regulace nájemného a zaostávání přeměny občanskoprávních vztahů regulujících bydlení má za následek nerovnováhu principu ochrany nájemníků a principu ochrany vlastnictví, kdy dotace poskytované nájemcům z celospolečenských prostředků prostřednictvím nízkých cen nájemného se přenesly na některé pronajímatele. Dále Ústavní soud konstatoval porušení rovnosti v zacházení s jednotlivci ze strany státní moci, neboť s jednou skupinou subjektů majetkových práv se nakládá jinak a jejich majetek nemá právně stejný obsah jako majetek jiných pronajímatelů; přitom zdůraznil, že tato skutečnost nevyklučuje v rozumném poměru

chránit jak zájmy vlastníka, tak i nájemců, přičemž v určitém časovém úseku lze dát přednost zájmům jedné strany, nikoliv však trvale a vůbec ne jednostranně. Dle Ústavního soudu je sice možné v transformačním období, tedy v době, kdy nabyla účinnosti vyhláška č. 176/1993 Sb., vytvořit pro dosavadní uživateli vztahy stav dostatečné právní jistoty, ovšem tyto důvody v současné době ztrácejí na síle, zejména pokud nejde o samotnou existenci nájemního vztahu, ale o regulaci nájemného. Vlastnictví nájemních bytů je rovněž vlastnictvím, a proto nemůže být trvale vyňato z pravidelného právního režimu a podřízeno režimu zvláštnímu, pokud pro to nejsou závažné důvody. Dřívější okolnosti byly zřetele hodné, avšak současné omezení pronajímatelů nelze dále udržovat, a to ani v případě, že by byla zvolena odpovídající forma regulace cestou zákona. Ústavní soud rovněž zdůraznil, že cenová regulace nemůže být považována za neústavní, je ovšem třeba hodnotit, co je předmětem regulace, vůči komu směřuje, jaká je její forma a v jakém rozsahu – z hlediska principu přiměřenosti a ochrany podstaty a smyslu základního práva nebo svobody – ji lze použít. To platí i pro regulaci nájemného, při níž je třeba pečlivě zvažovat jak existenci veřejného zájmu oprávněného uplatnění usměrňujících opatření, tak i výběr pravidel pro její uskutečnění, aby byla respektována přiměřená rovnováha mezi požadavkem obecného zájmu společnosti a požadavkem na ochranu základních práv jednotlivce. To znamená, že musí existovat rozumný (opodstatněný) vztah proporcionality mezi použitými prostředky a sledovanými cíli, přičemž toto pravidlo respektováno nebylo s ohledem na dobu, která uplynula od roku 1989. Omezit vlastnické právo regulací nájemného je možné zákonem a za podmínek stanovených Listinou, a to pouze v rozsahu, v jakém se nedotýká podstaty vlastnictví, a za dodržení zákazu diskriminace. Pravidlem v této oblasti je stanovení nájemného dohodou jako volného (nikoliv libovolného) nájemného, a regulace je pak výjimkou, která by měla být časově omezena na nutnou dobu. Závěrem Ústavní soud shrnul, že napadeným výměrem z hlediska jeho obsahu, tak i právní formy došlo k porušení čl. 2 odst. 2 Listiny a čl. 2 odst. 3 Ústavy ve spojení s čl. 1, čl. 4 odst. 3 a 4 a čl. 11 odst. 1 Listiny a čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě ve spojení s čl. 14 Úmluvy, když Ministerstvo financí nerespektovalo zákonem vymezenou působnost a zasáhlo do oblasti regulace vyhrazené zákonům, diskriminovalo skupinu vlastníků vzhledem k neexistenci „rozumného poměru“ mezi použitými prostředky a sledovaným cílem s ohledem na dobu, jež uplynula od roku 1989. Uvedený orgán porušil i princip dělby moci a právního státu (čl. 1 a 15 Ústavy).

III/2.

Po shrnutí judikatury k otázce regulace nájemného Ústavní soud posuzoval napadené nařízení vlády z hlediska právních účinků. Obecně lze říci, že jeho smyslem a účelem je „zmrazení“ výše nájemného na omezenou dobu. Předmětem právní úpravy přitom není nájemné obecně, ale jde na straně jedné o nájemné, které bylo ke dni 17. 12. 2002 regulováno maximální cenou, tedy nájemné ve smyslu bodu 1 výměru MF č. 06/2002, jež byl k následujícímu dni, tj. 18. 12. 2002, již citovaným nálezem Ústavního soudu č. 528/2002 Sb. zrušen, a na straně druhé o nájemné u bytů, jejichž dostavba nebo rekonstrukce byla povolena po 30. 6. 1993 a na jejichž financování se podílely veřejné prostředky, tj. u tzv. bytů s věcně usměrňovaným nájemným (srov. bod 3. odst. 1 téhož výměru). Z uvedeného je patrné, že cenové moratorium vykazuje úzkou návaznost na výměr č. 06/2002, kdy v obou případech je předmět právní regulace v podstatě shodný. Pokud však jde o obsah právní regulace, napadeným nařízením není na uvedený výměr MF, jako na již zrušený právní předpis, odkazováno, a to ani implicitně. Jestliže navrhovatelé uvádějí, že vláda na základě cenového moratoria zavedla zpětně, tj. od 18. 12. 2002, režim regulace cen nájemného z bytu, a tak se jedná o „neúčinnou“, případně obsoletní úpravu, nelze s tímto názorem souhlasit, protože z napadeného nařízení vlády je patrné, že nabývá účinnosti dnem vyhlášení, jímž bylo datum 20. 12. 2002, přičemž nenařizuje, pokud jde o výši nájemného, aplikaci právního předpisu zrušeného před jeho vydáním (výměru MF č. 06/2002); jde pouze o vymezení věcné působnosti právní normy v nařízení obsažené, kdy skutkovou podstatou je zde nájemné vykazující určité „znaky“, byť tímto znakem je v jednom případě regulace k určitému datu. Lze tedy obecně shrnout, že napadené nařízení k datu 20. 12. 2002 konzervuje „faktický“ stav nájemného, tj. stav vycházející z jednotlivých právních vztahů, vzhledem k čemuž nelze bez dalšího dovozovat, že nařízení vlády č. 567/2002 Sb. zachovává výši nájemného z bytu na úrovni, již Ústavní soud svým nálezem č. 528/2002 Sb. pokládal za neústavní.

V souvislosti s výše uvedeným tak vyvstává otázka, jaký je tento stav, přesněji řečeno, v jaké výši – z právního hlediska – je nyní nájemné regulováno. Je možno vycházet z toho, že výměr MF č. 06/2002 pozbyl platnosti a účinnosti dnem 18. 12. 2002 a od uvedeného data nebránilo nic smluvním stranám sjednat si výši nájemného dohodou; naopak jednostranné zvýšení nájemného ze strany pronajímatele již přípustné nebylo, protože u nájmu bytu se sice připouští jednostranné zvýšení nájemného, ovšem za předpokladu, že tak stanoví zvláštní právní předpis (§ 696 odst. 1 občanského zákoníku), který nyní ovšem chybí. Nelze opomenout ani další možnost, že by se některá ze smluvních stran obrátila ve věci nájemného na příslušný soud; jednalo by se o případy sporu o výši nájemného, zejména kdyby se pronajímatel domáhal nájemného ve výši „obvyklé“ s odůvodněním, že nedošlo k dohodě o ceně (§ 671 odst. 1 občanského zákoníku); v takových případech by však nešlo o „zvýšení“

nájemného v pravém smyslu slova (k této problematice také viz níže). V tomto okamžiku lze vycházet z toho, že nájemné nebylo možno po zrušení výměru MF č. 06/2002 jednostranně zvyšovat, a pokud ke zvýšení došlo, mohlo by se tak stát na základě dohody obou stran, což je ovšem možnost spíše teoretická, a to nejen vzhledem ke krátkému časovému prostoru pro eventuální negociaci, ale zejména s ohledem na obecně známou aktuální ekonomickou nevýhodnost tohoto kroku z pohledu nájemce. Z uvedeného je patrné, že napadené nařízení dočasně *de facto* zachovává nájemné, které bylo prohlášeno – jak co do jeho výše, tak i co do způsobu (metody) tvorby – za protiústavní nálezem Ústavního soudu č. 528/2002 Sb. a potažmo i č. 231/2000 Sb. Zásadním rozdílem oproti předchozí právní úpravě je skutečnost, že posuzovaný právní předpis se opírá o jiné zákonné zmocnění a platí pouze krátkodobě (na dobu tří měsíců), což by výrazným způsobem mohlo snižovat závažnost jeho eventuálních dopadů, a ostatně i Ústavní soud připustil možnost trvání cenové regulace po dobu nezbytně nutnou. Proto v posuzované věci vzniká otázka, zda tyto okolnosti nevyklučují vznik protiústavnosti, jak byla zjištěna u předchozí právní úpravy nájemného, avšak k tomu závěru Ústavní soud z důvodů níže uvedených nedospěl.

Podle § 1 odst. 6 zákona o cenách lze usměrnit tvorbu cen, resp. regulovat ceny, jestliže je trh ohrožen účinky omezení hospodářské soutěže nebo to vyžaduje mimořádná tržní situace, přičemž jednou z forem regulace cen je cenové moratorium ve smyslu ustanovení § 4 odst. 1 písm. d) a § 9 zákona o cenách, jež lze stanovit na dobu nejdéle 6 měsíců. Vláda sice namítá, že ustanovení § 1 odst. 6 a 7 zákona o cenách hovoří o ústředních orgánech státní správy, což vláda není, avšak právě vzhledem k systematickému řazení cenového moratoria k regulaci cen, resp. mezi způsoby cenové regulace (§ 3 odst. 1, § 4 zákona o cenách) lze dospět k závěru, že shora citované ustanovení je třeba přiměřeně použít i v případě postupu dle § 9 cit. zákona. Dlužno poznamenat, že se jedná o výjimečnou formu regulace, kdy cílem daného opatření je odstranění krizového stavu na příslušném trhu; jak vyplývá z důvodové zprávy k zákonu o cenách, cenové moratorium by mělo být doprovázeno komplexem makroekonomických opatření umožňujících odstranění krizového stavu a návrat k běžným tržním podmínkám. Posouzení, zda nastalý stav vyžaduje vydání cenového moratoria, jakož i volba následných ekonomických opatření v zásadě patří mezi tzv. *political questions*, jež soudní moci nepřísluší posuzovat, to ovšem za předpokladu, že výkonná moc respektuje zákonné meze.

V posuzovaném případě nastala situace, že u daného zboží (služby), které je předmětem regulace, tedy pronájem bytů s regulovaným nájemným, nelze u velké části bytů, zejména ve velkých městech, patrně vůbec o trhu jako o místě dobrovolné směny hovořit (v těchto případech jde spíše o trh, na němž se protiprávně „prodávají“ nájemní práva). Není třeba patrně ani příliš zdůrazňovat, že oproti tomu trh s nájemními byty se smluvním nájemným je značně deformován omezeními na straně nabídky (nižší počet „volných“ bytů, neochota majitelů za daného stupně ochrany nájemníků byty pronajímat) i poptávky (ekonomická výhodnost bydlení v bytech s regulovaným nájemným), čímž trpí značná část populace. Omezování hospodářské soutěže na „trhu“ s byty jako celku tak není prvotně způsobeno nedokonalostí samotného trhu (skutečný trh funguje bez větší pozornosti vlády), ale předchozími (protiprávními) regulačními opatřeními státu. Smyslem a účelem cenové regulace má být ochrana před negativními dopady nedokonalého trhu, resp. v případě cenového moratoria před aktuálně nastalou (nastávající) krizovou situací, která má, jak vyplývá z povahy věci, příčiny v trhu samotném. Pokud by Ústavní soud vyšel z toho, že trh s byty s „regulovaným“ nájemným vůbec existuje (viz výše), je tak nezbytným zákonným předpokladem pro přijetí cenového moratoria právě vznik nepředvídané výjimečné situace na daném trhu, jež byla vyvolána skutkovými okolnostmi. Za takovou mimořádnou tržní situaci lze obecně považovat případ, kdy dojde nebo by mohlo dojít ve velmi krátké době k několikanásobnému růstu ceny u položky, jež se zásadním způsobem podílí na nezbytných výdajích jedince, příp. rodiny, což může být i případ nájemného, takže se *prima facie* může vydání předmětného výměru jevit jako legitimní. V posuzovaném případě tomu tak není. V prvé řadě příčiny eventuální krize netkví bezprostředně v trhu jako takovém, ale v předchozích regulačních opatřeních státu (v širším smyslu), a vydání předmětného nařízení není reakcí na neočekávanou tržní situaci – ta je vládě nepochybně známa již několik let – ale na právní stav vzniklý po vyhlášení nálezu Ústavního soudu č. 528/2002 Sb., přičemž se zjevně jedná o účelové „řešení“, které mělo být vyhrazeno jiným právním instrumentům. Především však Ústavní soud dospěl k závěru, že taková situace, jež by umožňovala nárazový růst nájemného, vůbec nenastala. Vzhledem k těmto (závažnějším) skutečnostem tak nepokládá za potřebné podrobně se zabývat otázkou, zda napadený předpis dostatečně vymezuje okruh adresátů ve smyslu § 3 odst. 2 zákona o cenách, nebo důvodností omezení regulace jen na některé nájemní vztahy; na druhé straně zde ovšem patrně nevznikají pochybnosti o tom, kdo je adresátem dané právní normy, a nelze v obecné rovině ani vyloučit, že mohou nastat ospravedlnitelné důvody pro určitou selektivnost, pokud jde o účinky příslušné regulace, i když v případě cenového moratoria by se mělo jednat o celé komplexy trhů (viz důvodová zpráva k zákonu o cenách). Nejprve je třeba se vrátit k výše citovaným rozhodnutím Ústavního soudu, kdy se v nálezu č. 231/2000 Sb. konstatuje, že příčinou porušení ústavnosti nebyla cenová regulace jako taková, nýbrž nepřiměřenost výše ceny v regulaci zakotvená, přičemž Ústavní soud vyslovil zásadu, že nelze cenu snížit tak, aby vzhledem ke všem prokázaným a nutně vynaloženým nákladům eliminovala alespoň možnost jejich návratnosti. Z uvedeného lze

dovodit minimální požadavek návratnosti nutně vynaložených výdajů. Tuto zásadu pak Ústavní soud podstatným způsobem doplnil nálezem č. 528/2002 Sb., když shledal vady i v samotném způsobu, jakým je regulovaná cena stanovována, tj. v závislosti na vývoji nákladů a inflace, a zdůraznil princip volných cen s tím, že lze akceptovat (eventuálně mimo přechodné období) regulaci nájemného v bezprostřední závislosti na tržních podmínkách. Porušení uvedených pravidel pak Ústavní soud považoval za protiústavní a napadené právní předpisy zrušil. Zde je však třeba zdůraznit, že ačkoliv došlo k jejich zrušení, protiústavní stav tím odstraněn nebyl, neboť i přes rozhodnutí Ústavního soudu bylo nájemné i nadále fixováno v takové výši, jež byla současně Ústavním soudem shledána protiústavní. Tato skutečnost vyplývá z toho, že jak již bylo naznačeno výše, jednostranné zvýšení nájemného pronajímatelem přípustné není a ani nelze předpokládat v této otázce dohodu stran; přitom pronajímatelé – vzhledem k vysokému stupni ochrany nájemníků, jak bylo podrobně popsáno v nález Ústavního soudu č. 528/2002 Sb. – v podstatě nemají možnost nájemní vztah ukončit a následně uzavřít smlouvu s nájemným založeným skutečnou dohodou. (Uvedený jev, kdy protiústavní stav vzniká za spolupůsobení více jednotlivých předpisů, se v německé odborné literatuře označuje jako „*Normengeflecht*“, tedy jako „propletení“ norem.)

Na druhé straně daný stav, jak bylo naznačeno výše, zásadně zpochybňuje důvodnost vydání napadeného nařízení. Ústavní soud vychází z toho, že zásahy státu do práv a svobod jednotlivců jsou přípustné za předpokladu respektování principu proporcionality mezi použitými prostředky a sledovanými cíli (viz např. nálezy Ústavního soudu č. 167/2000 Sb., č. 231/2000 Sb., č. 410/2001 Sb.), přičemž jedním z kritérií tohoto principu je princip způsobilosti naplnění účelu (nebo také vhodnosti), dle něhož musí být příslušné opatření vůbec schopno dosáhnout zamýšleného cíle, jímž je ochrana jiného základního práva nebo veřejného statku. Jestliže tímto cílem měla být ochrana nájemníků před skutečnými či možnými účinky trhu (příp. spolu s excesivním chováním konkrétních pronajímatelů), pak se jedná o opatření nadbytečné, protože vzhledem k dosavadní právní úpravě nájemci eventuálnímu negativnímu působení trhu po zrušení výměru MF č. 6/2002 vystaveni nebyli, přičemž řešení právních problémů v individuálních vztazích je věcí k tomu příslušných orgánů veřejné moci. I když by bylo možno pochopit snahu vlády odstranit určitou nejistotu dotčených subjektů, jedná se z hlediska právního (konkr. z hlediska cenové regulace) o postup irrelevantní, vedoucí naopak, jak poukazují navrhovatelé, k bezdůvodnému omezení smluvní volnosti stran.

K tomu je třeba dodat, že s ohledem na Ústavou a zákonem stanovené pravomoci Ústavního soudu, který je jednak vázán podaným návrhem, jednak při kontrole norem vystupuje pouze v roli „negativního zákonodárce“, neměl Ústavní soud oprávnění daný, několiik let trvající protiústavní stav odstranit, a tak mohl jen na danou skutečnost upozornit zákonodárce (viz nálezy č. 528/2002 Sb.) s poukazem na nutnost přijetí ústavně souladné právní úpravy. Ten ovšem zůstal nečinný (resp. byl činný bez žádoucího výsledku, jímž je vydání příslušného zákona), důsledkem čehož nastal nesoulad s čl. 1 Ústavy; navíc byl výkonnou mocí tento protiústavní stav dočasně „zakonzervován“ vydáním napadeného nařízení. Ústavní soud je v obecné rovině toho názoru, že lze – samozřejmě za předpokladu ochrany důležitého veřejného zájmu – uplatňovat jiná měřítka pro velmi krátkodobý zásah do práv a svobod jednotlivce, a to právě pro jeho menší dopady, než je tomu v případě zásahů bez časového omezení; to však nemůže platit v případě, že tomu předchází řada již deklarovaných protiústavních zásahů v podstatě o stejném obsahu – tedy pokud jde o otázku výše nájemného – protože tím je zmíněný prvek „krátkodobosti“ ve své podstatě zásadně popřen; jinak řečeno, prodloužování nastalého protiústavního stavu je nejen nežádoucí, ale i nepřípustné, a tak je protiústavní i předpis, jenž je tohoto prodloužení příčinou.

Za této situace skutečnost faktické obsahové shody nyní posuzovaného zásahu, tedy pokud jde o výši nájemného, s těmi, které byly v minulosti prohlášeny Ústavním soudem za protiústavní, s přihlédnutím k tomu, že k tomuto zásahu došlo opět ve formě podzákoného předpisu, vydaného přes rámeček zákonného zmocnění, což bylo v předchozích případech rovněž shledáno Ústavním soudem protiústavním, zakládá protiústavnost z důvodů uvedených v citovaných nálezech, konkrétně z důvodu porušení čl. 2 odst. 2 Listiny a čl. 2 odst. 3 Ústavy ve spojení s čl. 1, čl. 4 odst. 3 a 4 a čl. 11 odst. 1 Listiny a čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě ve spojení s čl. 14 Úmluvy. Ústavní soud proto konstatuje, že nařízení vlády č. 567/2002 Sb., kterým se stanoví cenové moratorium nájemného z bytů, je v rozporu s ústavním pořádkem a mezinárodními závazky České republiky. Z tohoto důvodu byl Ústavní soud nucen je podle § 70 odst. 1 zákona o Ústavním soudu zrušit. Ústavní soud se ztotožňuje s názorem navrhovatelů, že došlo k porušení čl. 89 odst. 2 Ústavy, protože vláda byla ve svém konání předchozími nálezy Ústavního soudu vázána, když rozhodné právní názory vyslovené ve shora citovaných nálezech byly dostatečným vodítkem i pro další postup vlády (závazný není jen výrok nálezu, ale i odůvodnění, resp. ty jeho části, jež obsahují „nosné“ důvody; srov. Filip, J., Holländer, P., Šimíček, V.: Zákon o Ústavním soudu, komentář, C. H. Beck, 1. vydání, 2001, str. 286 – 287), nehledě na to, že respekt k názorům Ústavního soudu je ve vyspělých zemích obvyklou součástí politické a právní kultury.

K tomu, jen jako *obiter dictum*, Ústavní soud pokládá za potřebné uvést, že z právní úpravy provedené občanským zákoníkem vyplývá, že nájemné se sjednává zásadně dohodou, eventuálně se platí ve výši obvyklé

v době uzavření smlouvy (§ 671 odst. 1 občanského zákoníku). Z toho pak vyplývá, že základem nájemního vztahu je buď skutečný nebo alespoň hypotetický konsensus obou smluvních stran kromě dalšího v otázce ceny (tj. nájemné stanovené dohodou nebo obvyklé, in eventum tržní). U nájemních smluv, u nichž bylo nájemné regulováno zejména maximální cenou, však vznikla specifická situace. Jak již Ústavní soud podrobně popsal v nálezu č. 528/2002 Sb., nájem bytu se transformoval z práva osobního užívání bytu, které se vyznačovalo tím, že mělo *quasi* vlastnický charakter, přičemž vznikalo přidělením bytu a výše úhrady v naprosté většině nevznikla na základě svobodné dohody smluvních stran, ale byla úředně stanovena (k tomu podrobněji např. Češka, Z., a kol.: Občanský zákoník, komentář, Díl I., Panorama, Praha 1987, str. 539 a násl.). Zmíněná transformace osobního užívání na „klasický“ nájem byla nedokonalá, neboť nájemní vztah si zachoval řadu rysů právního vztahu předchozího, což se projevilo jak vysokým stupněm ochrany nájemníků normami občanského práva, tak i regulací výše nájemného. Oba tyto faktory pak společně způsobily, že v řadě oblastí České republiky nelze hovořit o hypotetickém konsensu smluvních stran (spíše se často jedná o hlubokou disharmonii). Vzhledem k výše konstatované protiústavnosti právního stavu (a pro uvedení právní specifika nájemních smluv s „regulovaným“ nájemným), nebude-li do českého právního řádu zavedena ústavně konformní regulace nájemného, nezbude Ústavnímu soudu, než dostát svým povinnostem, jež pro něj vyplývají z Ústavy, a alespoň v individuálních případech zajistit fungování principů vycházejících z ústavního pořádku České republiky, event. příslušných mezinárodních úmluv, i když takové řešení je nedostatečné, nesystémové a v podstatě jen provizorní, kdy jediným skutečným východiskem je evidentně přijetí příslušného právního předpisu ve smyslu předchozího nálezu Ústavního soudu.

Skupina senátorů dále žádá, aby Ústavní soud na základě předběžného opatření zakázal vládě pokračovat v zásazích do oblasti cen nájemného z bytu prostřednictvím vydávání vlastních právních předpisů. Z tohoto návrhu však není patrné, zda předběžné opatření má platit do vyhlášení nálezu, jak je tomu v případě předběžných opatření, např. dle § 80 zákona o Ústavním soudu, nebo až (eventuálně i) po tomto vyhlášení, což lze dovozovat z toho, že navrhovatelé je pokládají za jediný způsob vynutitelnosti závaznosti rozhodnutí Ústavního soudu. Pokud jde o první případ, Ústavní soud o tomto návrhu nerozhodoval, neboť přímo rozhodl ve věci samé, pro její naléhavost mimo pořadí došlých návrhů. K tomu je třeba dodat, že v řízení o zrušení zákonů a jiných právních předpisů podle oddílu prvního hlavy druhé zákona o Ústavním soudu se s vydáváním předběžných opatření vůbec nepočítá na rozdíl od řízení dle oddílu třetího nebo sedmého hlavy druhé. Na základě argumentu *per eliminationem* lze dospět k jednoznačnému závěru, že v tomto řízení není Ústavní soud oprávněn žádná předběžná opatření vydávat, a tak by bylo nutno předmětnou žádost dle § 43 odst. 1 písm. d) zákona o Ústavním soudu jako návrh, k jehož projednání není Ústavní soud příslušný, odmítnout. Navrhuje-li skupina senátorů vydání „předběžného“ opatření *pro futuro*, pak se jedná o situaci obdobnou, neboť Ústavní soud může v řízení o zrušení zákonů a jiných právních předpisů postupovat pouze tak, jak stanoví zákon, tj. rozhodnout způsobem uvedeným v § 70 zákona o Ústavním soudu, přičemž rozhodnutí takového druhu, jež je navrhováno, v tomto ustanovení upraveno není. Vzhledem k tomu Ústavnímu soudu nezbylo, než návrh dle § 43 odst. 1 písm. d) zákona o Ústavním soudu (*per analogiam*) odmítnout.

Předseda Ústavního soudu:

JUDr. Holeček v. r.

UPOZORNĚNÍ ODBĚRATELŮM

Tato částka je rozesílána přednostně před částkami 30/2003 Sb. až 33/2003 Sb.

Redakce

Vydává a tiskne: Tiskárna Ministerstva vnitra, p. o., Bartůňkova 4, pošt. schr. 10, 149 01 Praha 415, telefon: 272 927 011, fax: 974 887 395 – **Redakce:** Ministerstvo vnitra, Nad Štolou 3, pošt. schr. 21/SB, 170 34 Praha 7-Holešovice, telefon: 974 832 341 a 974 833 502, fax: 974 833 502 – **Administrace:** písemné objednávky předplatného, změny adres a počtu odebíraných výtisků – MORAVIAPRESS, a. s., U Póny 3061, 690 02 Břeclav, telefon: 519 305 161, fax: 519 321 417. Objednávky ve Slovenské republice přijímá a titul distribuuje Magnet-Press Slovakia, s. r. o., Teslova 12, 821 02 Bratislava, tel.: 00421 2 44 45 46 28, fax: 00421 2 44 45 46 27. **Roční předplatné** se stanovuje za dodávku kompletního ročníku včetně rejstříku a je od předplatitelů vybíráno formou záloh ve výši oznámené ve Sbírce zákonů. Závěrečné vyúčtování se provádí po dodání kompletního ročníku na základě počtu skutečně vydaných částek (první záloha na rok 2003 činí 3000,- Kč) – Vychází podle potřeby – **Distribuce:** MORAVIAPRESS, a. s., U Póny 3061, 690 02 Břeclav, celoroční předplatné – 516 205 176, 519 305 176, objednávky jednotlivých částek (dobírky) – 516 205 179, 519 305 179, objednávky-knihkupci – 516 205 161, 519 305 161, faxové objednávky – 519 321 417, e-mail – sbirky@moraviapress.cz, zelená linka – 800 100 314. **Internetová prodejna:** www.sbirkyzakonu.cz – **Drobný prodej – Benešov:** Oldřich HAAGER, Masarykovo nám. 231; **Brno:** Ing. Jiří Hrazdil, Vranovská 16, SEVT, a. s., Česká 14, Knihkupectví JUDr. Oktavián Kocián, Příkop 6, tel.: 545 175 080; **Břeclav:** Prodejna tiskovin, 17. listopadu 410, tel.: 519 322 132, fax: 519 370 036; **České Budějovice:** SEVT, a. s., Česká 3; **Hradec Králové:** TECHNOR, Wonkova 432; **Hrdějovice:** Ing. Jan Fau, Dlouhá 329; **Cheb:** EFREX, s. r. o., Karlova 31; **Chomutov:** DDD Knihkupectví – Antikvariát, Ruská 85; **Kadaň:** Knihařství – Příbíkova, J. Švermy 14; **Kladno:** eL VaN, Ke Stadionu 1953; **Klatovy:** Krameriovo knihkupectví, nám. Míru 169; **Liberec:** Podještědské knihkupectví, Moskevská 28; **Litoměřice:** Jaroslav Tvrdík, Lidická 69, tel.: 416 732 135, fax: 416 734 875; **Most:** Knihkupectví „U Knihomila“, Ing. Romana Kopková, Moskevská 1999; **Olomouc:** ANAG, spol. s r. o., Denisova č. 2, Zdeněk Chumchal – Knihkupectví Tycho, Ostružnická 3; **Ostrava:** LIBREX, Nádražní 14, Profesio, Hollarova 14, SEVT, a. s., Nádražní 29; **Otrokovice:** Ing. Kučeřík, Jungmannova 1165; **Pardubice:** LEJHANEC, s. r. o., třída Míru 65; **Plzeň:** ADMINA, Úslavská 2, EDICUM, Vojanova 45, Technické normy, Lábkova pav. č. 5; **Praha 1:** Dům učebnic a knih Černá Labuť, Na Poříčí 25, FIŠER-KLEMENTINUM, Karlova 1, LINDE Praha, a. s., Opletalova 35, Specializovaná prodejna Sbírky zákonů, Na Florenci 7–9, tel.: 606 603 946, e-mail: prodejna.zakonu@moraviapress.cz, PROSPEKTRUM, Na Poříčí 7, Knihkupectví Seidl, Štěpánská 30, NEOLUXOR s. r. o., Václavské nám. 41; **Praha 2:** ANAG, spol. s r. o., nám. Míru 9 (Národní dům); **Praha 4:** PROSPEKTRUM, Nákupní centrum Budějovická, Olbrachtova 64, SEVT, a. s., Jihlavská 405, Donaška tisku, Nuselská 53, tel.: 272 735 797-8; **Praha 5:** SEVT, a. s., E. Peškové 14; **Praha 6:** PPP – Staňková Isabela, Puškinovo nám. 17; **Praha 8:** JASIPA, Zenklova 60; **Praha 9:** Abonentní tiskový servis-Ing. Urban, Jablonecká 362; **Praha 10:** BMSS START, s. r. o., Vinohradská 190, Mediaprint & Kapa Pressegross, Štěrbobohská 1404/104; **Přerov:** Knihkupectví EM-ZET, Bartoňova 9; **Sokolov:** KAMA, Kalousek Milan, K. H. Borovského 22, tel.: 352 303 402; **Šumperk:** Knihkupectví D & G, Hlavní tř. 23; **Tábor:** Milada Šimonová – EMU, Budějovická 928; **Teplíce:** Knihkupectví L & N, Masarykova 15; **Trutnov:** Galerie ALFA, Bulharská 58; **Ústí nad Labem:** Severočeská distribuční, s. r. o., Havířská 327, tel.: 475 603 866, fax: 475 603 877, Kartoony, s. r. o., Solvayova 1597/3, Vazby a doplňování Sbírek zákonů včetně dopravy zdarma, tel.+fax: 475 501 773, www.kartoon.cz, e-mail: kartoon@kartoon.cz; **Zábřeh:** Mgr. Ivana Patková, Žižkova 45; **Žatec:** Prodejna U Pivovaru, Žižkovo nám. 76, Jindřich Procházka, Bezděkov 89 – Vazby Sbírek, tel.: 415 712 904. **Distribuční podmínky předplatného:** jednotlivé částky jsou expedovány neprodleně po dodání z tiskárny. Objednávky nového předplatného jsou vyřizovány do 15 dnů a pravidelné dodávky jsou zahajovány od nejbližší částky po ověření úhrady předplatného nebo jeho zálohy. Částky vyšlé v době od zaevídaní předplatného do jeho úhrady jsou doposílány jednorázově. Změny adres a počtu odebíraných výtisků jsou prováděny do 15 dnů. **Reklamace:** informace na tel. číslo 519 305 168. V písemném styku vždy uvádějte IČO (právnícká osoba), rodné číslo (fyzická osoba). **Podávání novinových zásilek** povoleno Českou poštou, s. p., Odštěpný závod Jižní Morava Ředitelství v Brně č. j. P/2-4463/95 ze dne 8. 11. 1995.